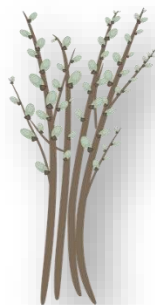
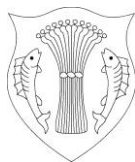

Arbetsplan

Daghemmet Videungen

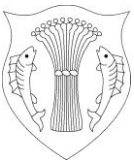
HT 2023-VT 2024

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Inledning.....	3
2. Barnomsorgens uppdrag och värdegrund.....	3
2.1. Målsättningar för verksamhetsåret.....	4
3. Enhetens kontaktuppgifter och uppgifter om tjänster.....	5
3.1. Barnantal och avdelningar.....	5
3.2. Ledning och personal.....	5
3.3. Verksamhetsårets kalendarium och hålltider.....	6
4. Jämlikhet och jämställdhet.....	7
5. Hållbar utveckling.....	8
6. Arbetet med barns delaktighet och inflytande.....	8
7. Välbefinnande.....	9
7.1. Leken.....	10
8. Arbetssätt och lärmiljöer.....	10
8.1. Mångsidiga arbetssätt.....	11
8.2. Lärmiljö.....	12
8.3. Språkutvecklande arbetssätt.....	12
8.4. Pedagogisk dokumentation och planering.....	13
8.5. Digitala arbetssätt och digital kompetens.....	14
9. Omsorg, kost och vila.....	15
9.1. Omsorg.....	15
9.2. Kost.....	15
9.3. Vila.....	16
10. Arbetet med förverkligande av lärområdena inom barnomsorgen.....	16
11. Förundervisningen.....	17
12. Stöd för utveckling och lärande.....	19
12.1. Allmänpedagogiskt stöd.....	20
12.2. Specialbarnomsorg.....	20
13. Samarbete med vårdnadshavare.....	22
14. Rutiner för övergångar inom barnomsorgen.....	23

Lumparlands kommun

15.	Arbetet med utvärdering av verksamheten	24
16.	Beskrivning av religiösa evenemang och verksamhet med inslag av religionsutövning	25

Antagen av kommunstyrelsen genom § 114/20.9.2023.

1. INLEDNING

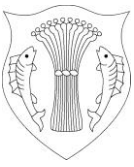
I enlighet 2 § del II i LL (2020:32) om barnomsorg och grundskola varje gruppfamiljedaghem, daghem och fritidshem upp en arbetsplan som beskriver hur verksamheten ska genomföras. I arbetsplanen ska beskrivas hur verksamheten genomför barnomsorgens målsättning och enhetens ska precisera och tydliggöra de metoder enheten använder för att uppfylla målsättningar och riktlinjer som slagits fast i lagen och läroplanen. Daghemsföreståndaren ansvarar över att arbetsplanen sammanställs i samråd med personalen. Vårdnadshavarna ska informeras om innehållet i arbetsplanen. Arbetsplanen ska godkännas av kommunen.

Arbetsplanen ska fungera som ett komplement till läroplanen för att tydliggöra och konkretisera hur enheten arbetar och vilka rutiner som finns gällande de övergripande områdena. Arbetsplanen är ett sätt för enheten att förtydliga det arbetet som görs utåt gentemot dem som kanske inte tar/tagit del av läroplanen för barnomsorgen. Med tanke på detta är mallen för arbetsplan utarbetad med utdrag ur läroplanen vid varje kapitel.

2. BARNOMSORGENS UPPDRAG OCH VÄRDEGRUND

Barnomsorgen bygger på uppfattningen om barndomens egenvärde. Varje barn är unikt och värdefullt precis så som det är. Alla barn har rätt att bli hörda, sedda, tagna i beaktande och förstådda som individer och som medlemmar i sin grupp. Barnets bästa ska komma i första hand, att barnet har rätt att må bra, få omvårdnad och skydd, att barnets åsikter ska beaktas samt att barnet ska behandlas likvärdigt och att barnet inte får diskrimineras. Verksamheten ska vara inkluderande och ordnas i samarbete med vårdnadshavarna. Varje barn har rätt till lärande som kännetecknas av uppmuntrande respons och öppet bemötande. God omsorg är grunden för barnets välmående och lärande och är en viktig del i den dagliga verksamheten. Barnet ska bemötas utifrån sin egen identitet, sina egna förutsättningar, erfarenheter, upplevelser och tankar.

Det ligger i varje personals uppdrag att aktivt arbeta för att den gemensamma värdegrunden i verksamheten förverkligas. Alla som arbetar i verksamheten behöver reflektera över sin egen del som påverkare och ta till sig den värdegrund som formuleras i läroplanen för barnomsorgen på Åland.

Arbetet med värdegrunden handlar om att utveckla ett förhållningssätt som bygger på grundläggande demokratiska värderingar. Det handlar om att tillvarata barnens rättigheter och utveckla deras demokratiska kompetens.

På Videungen vill vi jobba för en trygg och stimulerande miljö där man respekterar allas lika värde. I en trygg, tillåtande och reflekterande miljö kan barnen utvecklas mångsidigt och bli delaktiga och trygga barn. Genom att se varje individ, ha tilltro till dess behov, förmåga och vilja, utvecklas barnens självständighet och ansvarstagande.

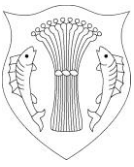
På Videungen finns plats för glädje och skratt, att ha roligt tillsammans skapar goda relationer. Därför har leken en central plats i allt vi gör.

Värdegrundsarbetet diskuteras återkommande på personalens mötes- och planeringsdagar. Vi reflekterar, dokumenterar och följer upp att vår värdegrund förverkligas i det dagliga arbetet.

På höstens vårdnadshavarmöte tar vi upp daghemmets värdegrund till diskussion. Vårdnadshavarna ges möjlighet att komma med tankar och idéer kring verksamheten och värdegrunden.

2.1. Målsättningar för verksamhetsåret

Alla enheter ska inför varje nytt verksamhetsår planera vilka delområden i läroplanen man väljer att fokusera på under året. Vad man väljer att formulera som specifika målsättningar ska synas i enhetens hela verksamhet under läsåret. Enhetens specifika målsättningar kan handla om att fokusera på områden som konstaterats vara utmanande i enhetens interna utvärdering (t.ex. att utveckla det språkutvecklande arbetssättet för att främja barnens språkutveckling) eller teman som formulerats av landskapsregeringen som ska genomsyra (Åland 100, fokusområden inom implementeringen av läroplanen) verksamheten.

Vårt mål är att få barnen delaktiga i beslut som gäller dem själva eller hela gruppen. Vi stöder barnens delaktighet vid återkommande, dagliga stunder såsom samlingar och andra rutinsituationer. Alla barn ska få känna sig sedda och hörda i en respektfull och positiv atmosfär, där såväl barn som personal inväntar sin taltur.

Under året kommer vi att arbeta medvetet språkutvecklande med samtliga barn, i små grupper, helgrupp samt individuellt. Vårt mål är att skapa dagliga tillfällen till stimulerande språkliga aktiviteter såsom sagostunder, språklek och samtal.

Vi kommer även att jobba med medveten motorisk träning (MMT) eftersom en god motorisk utveckling hos barnet ger en god grund och förutsättning för fortsatt lärande i grundskolan. Regelbunden träning av de grundläggande motoriska övningarna medför att hjärnan och hjärnsystemet får möjlighet att mogna och utvecklas.

Språk, motorik, känslor och sinnen utvecklas periodvis men är helt beroende av varandra. För att utveckla sitt språk behöver hela barnet stimulans.

3. ENHETENS KONTAKTUPPGIFTER OCH UPPGIFTER OM TJÄNSTER

3.1. Barnantal och avdelningar

Daghemmet Videungen, för barn i åldern 1–8.

Tel.nr: +358 18 359045, +358 457 3838537

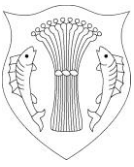
3.2. Ledning och personal

Daghemsföreståndare, tel.nr: +358 18 359044

Barnomsorgsledare, tel.nr: +358 18 349445

Speciallärare i barnomsorg, tel.nr: +358 457 3425053

Utbildningschef SÅUD, tel.nr: +358 18 328717

3.3. Verksamhetsårets kalendarium och hålltider

Verksamheten pågår hela året, 1.8–31.7, och utgår från barnens intressen och behov.

Vårdnadshavarmöte hålls under höstterminen (september) och vårdnadshavarsamtal erbjuds för det enskilda barnet minst en gång per år.

Planeringsdagar för personalen hålls två gånger per termin (augusti, oktober/februari och maj).

Vårfest för barn och vårdnadshavare hålls i maj.

Dagsrutiner:

7.15-8.00 Morgonmål serveras

9.00 Utelek/ Aktivitet / Samling

10.45 Lunch

11.45 Lugn stund/sagoläsning

12.30 Fri lek

14.00 Mellanmål

14.30 Sagostund

4. JÄMLIKHET OCH JÄMSTÄLLDHET

Inom barnomsorgen ska personalen aktivt arbeta för att möjliggöra delaktighet för alla på lika villkor och alla barn ska ha en möjlighet att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som gäller dem. Barnomsorgen ska främja förståelse för andra människor och stödja utvecklingen av empatisk förmåga. Barnet ska ges möjligheter att utveckla sina färdigheter och göra sina val oberoende av förväntningar baserade till exempel på kön, ursprung, kulturell bakgrund eller andra orsaker som gäller barnet som person. Personalen ska skapa en atmosfär som värderar mångfald och förhålla sig professionellt, öppet och respektfullt också till mångfalden av familjer och familjers olika språk, kulturer, åskådningar och religioner, traditioner samt syn på fostran. Detta ger också goda förutsättningar för ett bra samarbete kring barnets vårdnadshavare.

Som personal ser vi varje barn som en enskild individ oberoende av kön, ursprung och kulturell bakgrund eller andra orsaker som gäller barnet som person.

Personalen i verksamheten är förebilder, vi behöver granska oss själva och uppmärksamma varandra på hur vi använder språk och gester i arbetet med barnen.

Miljön och materialet ska vara tillgängligt för alla och barnen erbjuds varierande aktiviteter och valmöjligheter.

Vi vuxna är närvarande och aktiva i leken för att kunna inkludera, inspirera och utmana alla barn.

I arbetet med att stärka det sociala samspelet och empatin hos barnen använder vi bl.a. Kompisböckerna som tar upp situationer som kan uppstå på daghemmet eller hemma och som handlar om att vara en bra kompis. Ett annat material som används för att stärka barnens relationer i gruppen är programmen om Djuren på Djuris (URplay).

Planen är att inom Lemlands-Lumparlands barnomsorg diskutera jämställdhetsplanen under hösten 2023 och likabehandlingsplanen under våren 2024 för att efter det ta fram daghemmets egna planer.

5. HÅLLBAR UTVECKLING

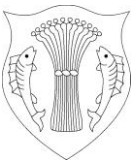
Barnomsorgen ska bidra till att bygga upp barnets positiva framtidstro och fästa uppmärksamhet vid vikten av en hållbar livsstil. Hållbarhet ska utifrån barnets utvecklingsnivå genomsyra hela barnomsorgens verksamhet. Barnet ska ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur olika val som människor gör bidrar till eller hindrar en hållbar utveckling så att personalen vägleder barnet att tillägna sig hälsosamma och hållbara levnadsvanor.

Vi arbetar med att skapa förståelse för samband i naturen och naturens olika kretslopp samt för hur människor, natur och samhälle påverkar varandra. Vi gör barnen medvetna om resursanvändningen vid de dagliga rutinerna och skapar förståelse för hur våra olika val kan bidra till en hållbar utveckling. Mycket av det material som används i verksamheten är återbruk.

Genom att vistas i och värna om skog och närmiljö upptäcker barnen mångfalden och rikedomen i vår natur, de får ta ansvar och känna att de har möjlighet att påverka.

6. ARBETET MED BARNES DELAKTIGHET OCH INFLYTANDE

Varje barn har rätt till delaktighet och inflytande och barnet i barnomsorgen ska ges möjlighet att påverka verksamhetsinnehållet utifrån sin mognadsgrad. Barnet ska få lära sig om sina rättigheter och ska ha en möjlighet att uttrycka sina åsikter i alla frågor som gäller dem. Barnets åsikter ska beaktas i förhållande till barnets ålder och mognad. De demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig ska gälla alla. Verksamheten inom barnomsorgen ska lägga grunden för förståelse av demokratibegreppet och förbereda barnet för delaktighet och ansvar och för de rättigheter och skyldigheter som gäller i ett demokratiskt samhälle. Detta förutsätter att man medvetet utvecklar arbetssätt och strukturer som främjar delaktighet.

Vi arbetar regelbundet med att få barnen delaktiga i beslut som gäller dem själva eller hela gruppen. Vi stöder barnens delaktighet vid återkommande, dagliga stunder såsom samlingar och andra rutinsituationer. Alla barn ska få känna sig sedda och hörda i en respektfull och positiv atmosfär, där såväl barn som personal inväntar sin taltur.

I början av höst och vårterminen intervjuas barnen om hur de trivs på daghemmet och vad de har för önskemål kring verksamheten.

Vi håller månadsvisa barnrådsmöten där vi med hjälp av Rådde rådjur fångar upp barnens tankar och intressen med målsättningen att planera kommande verksamhet tillsammans med barnen.

De yngsta barnens intressen fångar vi upp genom att observera leken och de val de gör.

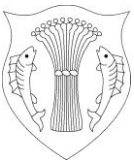
Barnen får i vardagen välja sånger och gemensamma lekar och aktiviteter, samt komma med förslag på mellanmål.

Daghemmets inom- och utomhusmiljö samt lekmaterial förändras utifrån barnens intresse och önskemål för att inspirera och vidareutveckla leken.

7. VÄLBEFINNANDE

I all barnomsorg ska barnets behov av lek, trygga människorelationer samt positiva erfarenheter som stärker självkänslan tillgodoses. Verksamheten i barnomsorgen ska fokusera på att stärka det positiva, ta tillvara barnets styrkor och skapa meningsfullhet genom glädje i lärandet. På detta sätt stöds och utvecklas den psykiska hälsan och välbefinnandet hos både barn och vuxna i verksamheten. Att i verksamheten skapa strukturer som uppmuntrar till mod, mångfald och nytänkande skapar barn och vuxna som är trygga i sig själva och mår bra.

Barnomsorgens ska fokusera på att mångsidigt stärka psykologiskt välbefinnande och resiliens hos både barn och personal. Att stärka resiliens sker bland annat genom ett systematiskt arbete med att stärka relationskompetens och de socioemotionella färdigheterna. Barnet ska ges möjligheter till att utveckla sin medkänsla med andra och sin självmedkänsla. Ledord inom verksamheten är vänlighet och omtanke mot sig själv och andra, att skapa positiva relationer och skapa engagemang. Ett lösningsfokuserat förhållningssätt där personalen fokuserar på tidigare framgångar och det som fungerar, barnets styrkor, lösningar i samarbete med barnet och vårdnadshavarna samt de dolda resurser barnet har ger förutsättningar till att skapa trygga vuxna och barn.

Vi strävar till en trygg anknytning genom att varje dag aktivt bekräfta varje barn på ett positivt och vänligt sätt.

Vi arbetar för att barnen ska kunna förstå och hantera sina tankar, känslor och handlingar. Detta gör vi genom lek, samtal, utbildningsprogram, böcker och känslbilder.

Vi tar tag i problem och konflikter när de uppstår; dessa samtal bidrar till att utveckla den kommunikativa och empatiska förmågan och kan ses som goda lärtillfällen. Vi använder oss av materialet "Se det goda" och hjälper barnen att hitta sina styrkor och att sätta ord på dem.

En för hela distriktet (SÅUD) gemensam plan för välbefinnande inom barnomsorgen tas fram under hösten.

7.1. Leken

Leken har ett egenvärde inom barnomsorgen och goda lekmöjligheter är en del av barnomsorgens målsättning. Lekens betydelse för barnets välbefinnande, utveckling och lärande ska beaktas i all planering av verksamheten. Leken har fysisk, psykologisk, pedagogisk och social betydelse för barnets utveckling. Personalens rutiner och uppsikt är avgörande för att skapa utomhusområden och lekmiljöer där barnet känner sig tryggt.

Leken genomsyrar allt det vi gör på daghemmet. På förmiddagarna avsätts mycket tid för utelek, mestadels fri lek, men utevistelsen innehåller även ledd gemensam lek. Det finns utrymme för vila och fri lek inomhus i små grupper.

På höstterminen introducerar vi lekar och spel för barnen så att alla barn lär sig lekarna och reglerna, därigenom blir de trygga också med att leka och spela självständigt.

Personalen är närvarande i barnens lek och har då möjlighet att observera och reflektera över barnens lek och samspel. Vår roll är att skapa förutsättningar, motivera, inspirera, initiera, inkludera och utmana för lek och lärande utifrån barnens intresse och behov såväl inom- som utomhus.

8. ARBETSSÄTT OCH LÄRMILJÖER

Läroplanen har utarbetats utifrån en pedagogisk grundsyn där barnet har en aktiv roll. I barnomsorgen ska finnas sådana lärmiljöer där barnet ges möjlighet att själva göra aktiva val och barnets egna idéer kan tas tillvara. Personalen ska använda sig av varierande metoder och arbetssätt för att stöda barnets personliga växande, utveckling och lärande. Verksamheten fokuserar på att stärka det positiva, ta tillvara barnens styrkor och skapa meningsfullhet genom glädje i lärandet. Pedagogisk dokumentation

och planering hör ihop med ett utforskande arbetssätt som bygger på ett gemensamt experimenterande och undersökande som inkluderar både barn och personal. Ett språkutvecklande arbetssätt gynnar alla barn och deras språkutveckling, trots att det är särskilt viktigt för ett barn med utmaningar inom språkområdet eller de barnen med annat modersmål än svenska.

8.1. Mångsidiga arbetssätt

Ett barn lär med alla sinnen och därför är det viktigt att lärandet i barnomsorgen sker genom att barnet ges möjlighet att bearbeta på flera olika sätt, att lärandet bygger på dialog och relationer, liksom att barnet är medskapare i de verksamheter och miljöer som de tillhör. Verksamheterna bör därför präglas av variation och bidra till barnets möjligheter att skapa kunskap på många, olika sätt. Några viktiga strategier för verksamhetens arbetssätt är, förutom variation, betydelsen av lärandesituationen, att utmana och stötta barnet i sitt lärande och att vidareutveckla sitt eget kunnande inom en mångfald av områden med syfte att stödja barnets idéer och utveckling. Pedagogiska arbetssätt såsom upplevelsepedagogik, autentiska lärmiljöer kombinerat med möjlighet till fysisk aktivitet och interaktion skapar positiva upplevelser av lärande och motiverar barnet.

Mångsidiga arbetssätt förutsätter mångsidiga lärmiljöer som beaktar barns behov av att röra på sig. Fysisk aktivitet inom barnomsorgen handlar oftast om fysiskt aktiva lekar. Fysisk aktivitet spelar en viktig roll i barnets utveckling och har kopplingar till barnets fysiska tillväxt, utveckling och lärande. Barnomsorgen spelar en viktig roll i främjandet av varje barns rätt till en hälsosam utveckling och det behöver därför finnas gott om tillfällen för fysisk aktivitet inom barnomsorgen.

Besök i närmiljö, skog och natur är återkommande inslag i verksamheten. Gemensamma upplevelser i naturen ger rikliga tillfällen till ett varierande arbetssätt där kropp, sinnen och fysisk aktivitet har en central roll. Under hela året jobbar vi med medveten motorisk träning (MMT) då stor vikt läggs vid de grundläggande motoriska rörelserna. Vi har i stor utsträckning möjlighet att utnyttja skolans gymnastiksal för rörelse och MMT.

Vi uppmuntrar till fritt skapande men handleder vid behov och introducerar nya tekniker och material.

Sång, musik och rytm- och rörelselek inomhus och utomhus är stående inslag i verksamheten.

De planerade aktiviteterna på daghemmet ska ge barnen upplevelser och möjlighet till att utforska, prova på och reflektera kring.

8.2. Lärmiljö

I begreppet lärmiljö innefattas lokaler, platser, gemenskaper och personer, metoder, redskap och tillbehör som stödjer barnens utveckling, lärande och kommunikation. Lärmiljöerna ska utvecklas så att de mål som fastställs för barnomsorgen kan uppnås och så att de stödjer barnens sunda självkänsla och utvecklingen av sociala färdigheter och förmågan att lära sig. Barnets tankar, idéer, egna erfarenheter, kunskaper, intresse, förslag och individuella behov ska beaktas, tas tillvara och synliggöras i lärmiljöerna. Barnet ska ha möjlighet att utforska världen med alla sina sinnen och med hela kroppen. Lärmiljöerna ska erbjuda barnet olika möjligheter till meningsfull sysselsättning, mångsidiga och fysiska aktiviteter, lekar och spel, men också till vila samt lugn och ro.

De vuxna i lärmiljön är viktiga för att ta tillvara möjligheter för lärande utifrån barnets intresse. Barnet får möjligheter att utforska, upptäcka och erfara världen omkring sig genom kompetent personal som kan urskilja, bekräfta och utmana barnets lärandeprocess. Personalens goda relation till barnet är också centralt för att skapa en bra lärmiljö.

Lärmiljöerna byggs utifrån barnens intresse, nyfikenhet och aktuellt tema. Dessa ska vara föränderliga, inspirerande och inbjuda till lek och lärande. Barnen och de vuxna utforskar tillsammans.

Leksaker, spel och pussel byts ut regelbundet för att ge variation och ny inspiration.

Vi kommer under hösten att införa stationsarbete i verksamheten. Barnen erbjuds olika aktiviteter vid stationer där de i en liten grupp ges möjlighet att lära känna varandra, samarbeta, leka och lära.

8.3. Språkutvecklande arbetssätt

Småbarnsåren är avgörande för språkutvecklingen och därför är ett språkutvecklande arbetssätt en av grundstenarna i barnomsorgens verksamhet. Genom att fokusera på barnets språkutveckling kan barnomsorgen bidra till att stärka deras självförtroende, trygghet, inkludering och flerspråkighet, såväl som litteracitet och kreativitet. Att stimulera barnets språkliga medvetenhet och språkutveckling är två viktiga delar i det språkutvecklande arbetssättet i barnomsorgen. Tidiga insatser på att utveckla barnets språkliga medvetenhet genom fonologiska övningar som genomförs på ett systematiskt, strukturerat och kontinuerligt sätt ger en god grund för barnets fortsatta utveckling mot litteracitet.

Barnens process mot att bli läsande individer påbörjas i högläsningen. Barn kan redan från tidig ålder förstå att tecknen och bilderna på pappret berättar något som sedan kan läsas upp eller berättas om och om igen. I barnomsorgen ska barnet möta en stimulerande läsmiljö. För att skapa en sådan behövs miljö, där barnet läses för och det finns tid för läsning, där barnet ser att vuxna läser och där de uppmuntras att interagera med text som finns i de miljöer där barnet vistas. För en god språkutveckling hos barnet

Lumparlands kommun

behövs en gemensam förståelse med hemmet för hur man som förebild påverkar barns utveckling till läsare. Här är också vårdnadshavarna och andra vuxna runt barnet en viktig resurs som läsande förebilder eftersom barn som ser vuxna och äldre barn läsa eller använda texter på olika utvecklar en uppskattning för använda tryckt material och kan komma att använda tryckt material själv i större utsträckning.

Vi läser dagligen och har boksamtal kring innehållet, bilder och ords betydelse.

Munmotoriken stärks genom olika sagolekar för att barnen ska få ett tydligt tal.

Språket stimuleras och nya begrepp lärs in genom att personalen aktivt benämner allt skeende i daghemmets alla rutiner och aktiviteter.

Den språkliga medvetenheten tränas genom: -lyssnandelek, -rim, -ramsor, -stavelser, diskussion om ord och meningar, -genom att lyssna efter och dela upp ord i fonem.

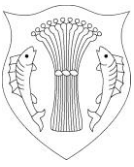
På biblioteket får barnen bekanta sig med utbudet och låna böcker som fångar deras intresse. De får också höra en annan vuxen läsa sagor och berättelser. Vi bjuder också in skolbarn att läsa för barnen, de äldre barnen blir på så vis goda läsande förebilder.

Bildstöd används vid aktiviteter och för rutiner för att skapa en tydlig och förutsägbar verksamhet.

8.4. Pedagogisk dokumentation och planering

Pedagogisk dokumentation är ett arbetsätt för att planera, genomföra, utvärdera och utveckla barnomsorgens verksamhet. Den information och förståelse som dokumentationen bidrar till ska användas till exempel för att arbetsätten, lärmiljöerna, verksamhetens mål, metoderna och innehållet kontinuerligt ska kunna anpassas enligt barnens intressen och behov.

För att kunna följa varje barns utveckling och lärande behöver det finnas dokumentation för alla barn i daghemsverksamhet inom barnomsorgen och dokumentationen behöver analyseras utifrån vilka möjligheter det enskilda barnet får för att kunna utvecklas och lära. När dokumentationen sker kontinuerligt och systematiskt är det möjligt att följa och analysera hur verksamheten stimulerar och utmanar barnet i deras utveckling och lärande. Det är först när varje barns möjligheter till utveckling synliggörs som det går att utvärdera hur man i verksamheten arbetar mot målen i läroplanen. Barnet själv ska kunna gå tillbaka och se över sin lärandeprocess, hen behöver själva få se att hen lärt sig och utvecklats.

Personalen kommer under hösten att fortsätta sitt deltagande i fortbildningen Läropussel där bl a pedagogisk planering och dokumentation ingår. Fortbildningen stöder oss som team att implementera den nya läroplanen.”

Vi startar höstterminen med att intervjua barnen kring deras tankar och önskemål om daghemsvistelsen. Vi observerar och dokumenterar dagliga iakttagelser för att kunna reflektera kring barnens och personalgruppens utveckling. Dokumentationen består av anteckningar, fotografier och filmsekvenser.

Barnen har en egen pärm där vi och de själva samlar material som åskådliggör deras lärandeprocess.

En lärlogg för barnets utveckling och lärandeprocesser finns digitalt för varje barn på daghemmet. Under höstterminen tas kommunikationsplattformen Wilma i bruk. att ge ut anvisningar för hur lärloggen ska användas.

8.5. Digitala arbetssätt och digital kompetens

Betydelsen av digitala färdigheter i samhället ökar och personalen inom barnomsorgen behöver förhålla sig till detta. En av barnomsorgens uppgifter är att främja jämlikheten i utbildningen och det är därför viktigt att varje barn får tillräckliga digitala färdigheter för framtiden. Digitala färdigheter är också i sig ett betydande verktyg för lärande. För att möjliggör kvalitativ inläring i digitala miljöer behövs utöver digitala verktyg och behövs också digitalpedagogiskt kunniga lärare i kombination med högklassiga digitala tjänster. Vilka digitala färdigheter som behövs, den digitala kompetensen, förändras över tid i takt med att samhället, tekniken och olika digitala tjänster förändras. Det varierar också med barnets ålder. Digitala arbetssätt och digitala verktyg ska användas på ett medvetet sätt som gynnas barns lärande.

Vi arbetar för att få ökade resurser för att främja den digitala kompetensen hos såväl barn som vuxna, både vad det gäller utrustning och fortbildning. Vi planerar bl.a. att införskaffa programmeringsmaterial för att barnen på ett lekfullt sätt ska få prova på programmering som en del av sitt digitala lärande.

Vi använder de digitala verktygen för att söka information eller dokumentera och reflektera med barnen.

I nuläget används appar på läsplatta för att bl a träna språkliga och matematiska begrepp. Bilderbokstjänsten Polyglutt används för att arbeta med språkutveckling och litteratur.

9. OMSORG, KOST OCH VILA

Barnomsorgen ska främja allsidig fysisk, emotionell, social och kognitiv utveckling. Förutom den pedagogiska verksamheten är det därför också viktigt att se till barnets behov av tid för återhämtning och vila, trygga relationer, att stärka barnets möjligheter till att tillägna sig en positiv hållbar inställning till mat och goda matvanor.

9.1. Omsorg

Verksamheten i barnomsorgen ska utgå från en helhetssyn på barn och barnens behov, där omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Omsorg innebär att tillgodose barnets fysiska grundbehov, men också den emotionella omsorgen om barnet. Vardagsrutiner som innefattar barnets grundbehov och andra dagligen återkommande situationer, till exempel måltider, att klä på och av sig, vila och att sköta sin hygien, är en viktig del av barnets dag. För den emotionella omsorgen och för barnets utveckling är samspelet mellan barn och personal viktigt. Ömsesidiga och respektfulla relationer och närhet utgör grunden för god omsorg. Barn mår bra av att knyta kontakter med andra människor och har ett behov av både trygga vuxna relationer och relationer med jämnåriga.

Verksamheten har en tydlig och begriplig struktur där varje barn ska få känna sig sedd och hörd. Barnen ges tid och uppmuntran att vid de olika rutinsituationerna pröva själva för att på det viset få känna sig kompetenta och självständiga. Genom att sätt ord på det vi gör stärks språkutvecklingen och vardagen blir begriplig för barnet. Som personal ska vi vara närvarande förebilder och vägvisare. Vi betonar vikten av hjälpsamhet gentemot varandra i vardagen och fokuserar på allas möjligheter och styrkor.

Vid inskolningen av nya barn på daghemmet jobbar vi för att barnet ska få en trygg anknytning till en personal. Det gagnar alla barn och i synnerhet de barn som har svårt med förändringar och utmaningar i daghemsvistelsen.

9.2. Kost

Barn i barnomsorgen ska erbjudas en hälsosam och lämplig kost som fyller barnets näringsbehov. Närproducerade råvaror används i så stor utsträckning som möjligt och matsvinn undviks. Hälsosamma och allsidiga huvudmål och mellanmål av hög kvalitet främjar barnens välbefinnande och hälsa. Maten ska erbjudas tillräckligt ofta under dagen. Maten som barnet behöver påverkas både av barnets individuella behov och längden på barnets närvaro under dagen i barnomsorgsverksamheten. De gemensamma måltiderna fungerar som en social och pedagogisk situation för barngruppen där barnen bland annat lär sig gott bordsskick och att ta hänsyn till varandra.

Måltiderna är för oss en social och pedagogisk situation där barnen får lära sig gott bordsskick och att ta hänsyn till varandra. Barnen får lägga upp mat själva och dukar också av när de ätit klart. De får öva sig att vänta på sin tur och att be om mat och skicka vidare till sina bordskamrater. I samtalet kring matbordet finns, förutom att diskutera goda kostvanor och betydelsen av att minska matsvinnet, rikliga tillfällen att öva språkliga och matematiska begrepp. Barnen är delaktiga och ges möjlighet att påverka sitt eget ätande med oss vuxna som modeller och vägledare. Måltiderna är en trevlig del av dagen där personal och barn i lugn och ro hinner samtala med varandra

9.3. Vila

Barn har rätt till lek, vila och fritid. Balansen mellan aktiviteter och vila återhämtning är viktigt inom barnomsorgens verksamhet. Det är också viktigt att tänka på att många barn, också lite äldre barn, kan bli trötta och uppleva en ökad stress under eftermiddagarna, vilket man behöver beakta då dagens planeras för balans mellan aktivitet och vila. Vilan i barnomsorgens verksamhet behöver därför utgå från det enskilda barnets behov, som kan komma att variera. Under vilan behöver särskilt beaktas barnets integritet och personalens lyhördhet inför barnets signaler och behov är viktigt

Vi diskuterar kring goda levnadsvanor och balansen mellan aktivitet och vila och betonar vikten av att få en stunds vila och återhämtning varje dag på daghemmet.

De yngsta barnen vilar i eget utrymme efter lunchen tillsammans med en närvarande personal. Under vilan lyssnar barnen på saga eller avslappnande musik. Vissa barn behöver en längre stunds vila medan andra stiger upp efter en kortare tid.

Även fem- och sexåringarna vilar till sagoberättande en kort stund.

10. ARBETET MED FÖRVERKLIGANDE AV LÄROMRÅDEN INOM BARNOMSORGEN

För att planera en kvalitativ barnomsorg och för att stöda barnets utveckling och lärande är det viktigt att det råder balans mellan social, emotionell, fysisk och kognitiv utveckling. Därför är det viktigt att i planeringen av verksamheten beakta och känna till betydelsen av lek, kontakt med naturen, musik, konst och fysisk aktivitet. Det är också centralt att man i verksamheten främjar barnets deltagande, initiativ, och självständighet, att problemlösning och kreativitet får ta plats och att uppmuntra sådant lärande som omfattar resonemang, undersökning och samarbete. Utifrån detta ska lärarna i barnomsorg tillsammans med barnet planera och genomföra en mångsidig och helhetsskapande pedagogisk verksamhet med utgångspunkt i fem lärområden.

Lumparlands kommun

Dessa fem lärområden är likvärdiga och barnet har rätt att få mångsidiga upplevelser inom de olika lärområdena. Personalen ska se till att den pedagogiska verksamheten, som planeras av lärare i barnomsorg, men förverkligas av hela arbetslaget tillsammans, främjar utvecklingen och lärandet hos barn i olika åldrar.

Lärområden inom barnomsorgen:

- Språk och kommunikation
- Skapande, kultur och estetiska uttrycksformer
- Mångfald, gemenskap och samhälle
- Matematiskt tänkande, hållbarhet och utforskande
- Kropp, hälsa och utveckling

Det är viktigt att alla barn har möjlighet att lära sig och få arbeta i egen takt och utveckla sina färdigheter i mångsidiga lärmiljöer i växelverkan med andra barn, läraren och den övriga personalen. Syftet med lärområdena är att erbjuda barnet nya och inspirerande lärandeupplevelser och möjligheter att arbeta med uppgifter som innehåller lämpliga utmaningar i lärandet. Barnets olika behov av stöd ska beaktas i verksamheten och barnet ska ges tillräckligt stöd genast när behov uppstår.

Barnens intressen, behov och förmågor tas tillvara då verksamheten planeras. De olika lärområdena är nära sammanflätade i allt vi gör på daghemmet. Barnen ska ges tid och möjlighet att självständigt eller tillsammans med andra utforska, uppleva och resonera kring stort och smått i deras värld.

Miljön utomhus och inomhus ska inbjuda till fantasifylld och kreativ lek och lärande för att väcka intresse och nyfikenhet hos barnen. Lärandet sker i nära samspel med personal och andra barn.

Vardagsrutinerna erbjuder stor möjlighet till lärande och språkutveckling då personalen verbaliserar det som sker samt uppmuntrar barnen att komma med egna tankar, idéer och problemlösningar.

11. FÖRUNDERVISNINGEN

Syftet med förundervisningen är att förbereda barnet för livet och fortsatt lärande och utbildning. Förundervisningen kan bedrivas ihop med övrig barnomsorgsverksamhet och/eller separat för de barn som ingår i förundervisningen. Under förundervisningsåret arbetar man utifrån samma lärområden som berör hela barnomsorgen, men med förstärkt fokus på skolförberedande centralt innehåll. Även om innehållet är skolförberedande ska det bearbetas med leken som utgångspunkt och

Lumparlands kommun

genom mångsidiga arbetssätt, med konkret och visuellt material och genom ett gemensamt utforskande.

Förundervisningen pågår under hela daghemsvistelsen men året innan skolstart fokuserar vi extra på skolförberedande innehåll. Förundervisningsbarnen jobbar, leker och lär både i sin egen grupp och tillsammans med övriga barn.

I förundervisningen läggs grunden för att barnen ska klara sig självständigt i skolan. Det är viktigt att barnen lär sig lyssna och ta instruktioner. Barnen behöver också lära sig sköta sin personliga hygien samt sina egna tillhörigheter.

Stor vikt läggs på att utveckla barnens sociala kompetens och empati. Vi använder bl.a. Kompisböckerna, som baseras på FN:s barnkonvention, för att öka barnens kunskap och förståelse för allas rättigheter. Genom böckerna får barnen en förståelse för vikten av tolerans och respekt för andra människor.

Den språkliga medvetenheten stärks genom strukturerat och kontinuerligt arbete enligt Bornholms modellen.

Barnens matematiska utveckling stöds genom att upptäcka och utforska fenomen i natur och miljö, genom att räkna, jämföra och konstruera med lekmaterial, genom problemlösning och begreppsutläring i vardagssituationer.

I skapande verksamhet får barnen använda mångsidiga tekniker, redskap och material.

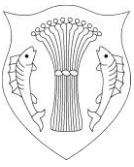
Motorisk medveten träning och rörelselek inom- och utomhus tränar barnens koordination, balans och koncentration vilket ger bättre förutsättningar för fortsatt lärande.

Rutiner under förundervisningsåret:

Information om förundervisningen ges till vårdnadshavarna på höstens vårdnadshavarmöte.

Kartläggningen kring barnets lärande och utveckling inför skolstart är delad i flera etapper och består av både enskilda- och gruppuppgifter, samt observationer och diskussioner. Specialläraren i barnomsorg ansvarar för genomförandet av kartläggningen, men den utförs alltid i samarbete med lärare i barnomsorg. Kartläggningens olika delar ligger till grund för den fortsatta planeringen av verksamheten, både på grupp- och individnivå. Fokus ligger på vad som skett i utveckling och lärande *mellan* dessa tillfällen, inte på prestationen i sig själv vid det specifika tillfället. Varje delmoment efterföljs av genomgång av materialet tillsammans med lärare och speciallärare i barnomsorg.

På vårterminen året innan barnet börjar i förundervisning gör specialläraren en första observation med fokus på att förstå språk, lyssna till instruktioner, tolka bildinformation, samt koncentration, fokus och uthållighet (*Begreppsförståelse*). Denna del görs i smågrupper om ca 3-5 barn per grupp. I början av höstterminen under året för förundervisning gör specialläraren delmoment 2 (*KTI, Kontrollerad Tecknings Iakttagelse*) tillsammans med barnen. Här ligger fokus på att kartlägga barnets begreppsuppfattning, finmotorik, kroppsuppfattning, föreställningsförmåga, rumsuppfattning, antalsuppfattning, förmåga att ta emot instruktioner, att utföra uppgifter i grupp, samt arbetsminne. Momentet utförs i grupper om ca 5-8 barn per grupp. Vid behov kan ytterligare kartläggningar kring språkliga, matematiska, motoriska och sociala förmågor kartläggas. Samma moment som tidigare upprepas där det finns behov av uppföljning även under vårterminen innan skolstart. All kartläggning görs som ett komplement till det som redan dokumenterats i barnets lärlogg.

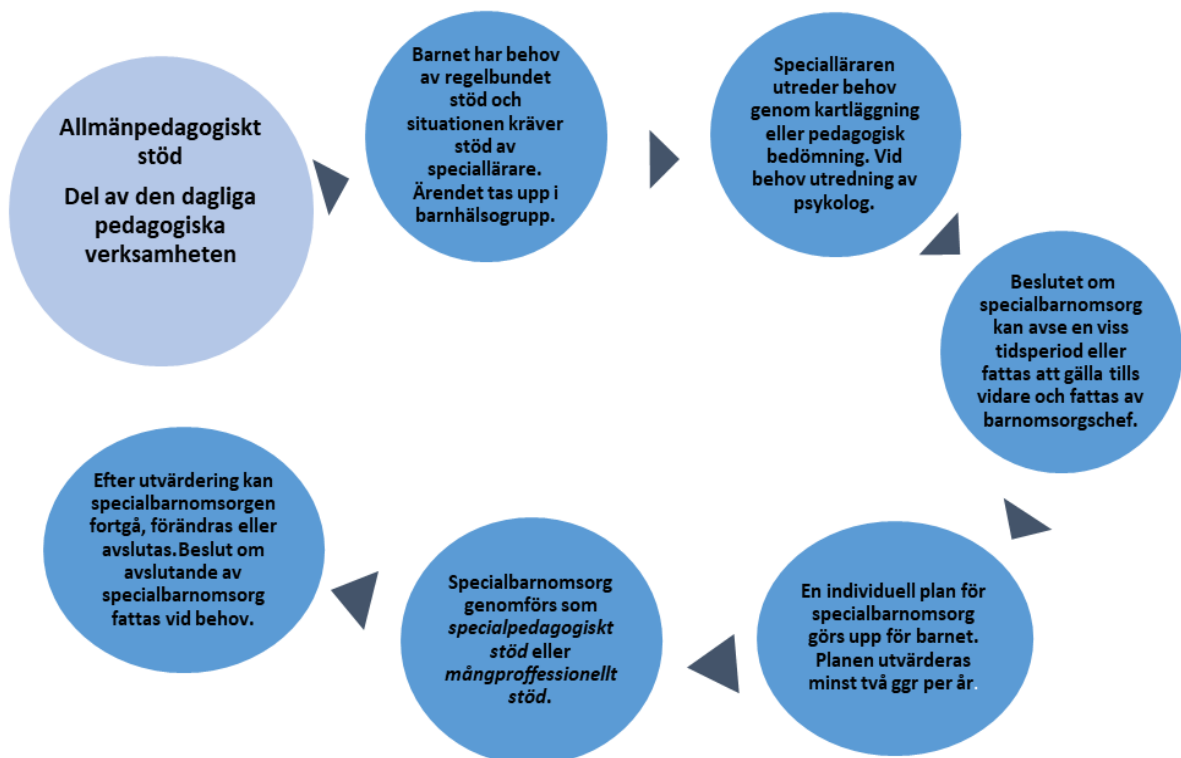

12. STÖD FÖR UTVECKLING OCH LÄRANDE

Varje barn inom barnomsorgen har enligt sitt behov rätt till stöd för sin utveckling och sitt lärande. Barnomsorgen ska bereda gynnsamma förutsättningar för barnets allsidiga utveckling genom att på olika sätt arbeta förebyggande och genom att erbjuda olika stödåtgärder. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt att tidigt identifiera hinder för utveckling och lärande och att sätta in stödfunktioner i förebyggande syfte. Genom tidigt och rätt riktat stöd kan man främja barnets utveckling, lärande och välbefinnande. Barnets behov av stöd, förverkligande av stöd och utvärdering av stöd sker i samråd med barnet och barnets vårdnadshavare.

För att kunna upptäcka stödbehovet ska barnets möjlighet till utveckling och lärande utvärderas kontinuerligt i den dagliga verksamheten. Barnets möjligheter till utveckling och lärande följs upp i samarbete med barnet och vårdnadshavarna och dokumenteras i loggen för barnets utveckling och lärandeprocess vid loggens uppföljning. Uppmärksamhet fästs vid att i ett tidigt skede känna igen möjliga hinder eller svårigheter för barnets växande och lärande. Det stöd som barnet får ska vara flexibelt, långsiktigt planerat och ska ändra enligt barnets behov. För att trygga barnets utveckling och lärande är det viktigt att stödet ges i rätt tid och på rätt nivå så länge som barnet har behov av stödet.

I bilden beskrivs arbetsgången för stöd för barnets utveckling och lärande:

12.1. Allmänpedagogiskt stöd

Det allmänpedagogiska stödet är en del av den dagliga pedagogiska verksamheten och riktar sig till alla barn som tillfälligt behöver stöd för sin allsidiga utveckling. Allmänpedagogiskt stöd innebär att alla barn ska få ett individanpassat bemötande inom ramen för det allmänpedagogiska arbetet. I verksamheten innebär detta exempelvis att:

- utgå från barnets intressen behov och styrkor
- beakta barns olika sätt att lära sig
- arbetssätten varierar
- smågruppers sammansättning varierar vid behov
- den pedagogiska miljön är ändamålsenlig
- verksamheten åskådliggörs med bilder
- samspelet mellan barn och vuxna är fungerande och att de dagliga rutinerna stödjer barnet.
- barnet får kortvarigt tillfälligt stöd av kurator

Varje barn bemöts utifrån sina förutsättningar och behov. Vi arbetar i små grupper för att bättre kunna individanpassa och stödja samt utmana i barnets utveckling. Vid behov används bildstöd för att tydliggöra verksamheten. Vi samtalar med vårdnadshavarna kring barnets vardag, behov och styrkor och bokar in ett vårdnadshavarsamtal om vi ytterligare behöver diskutera barnets behov av tillfälligt stöd.

I barnhälsogruppen kan ärenden som gäller barns behov av tillfälligt stöd diskuteras tillsammans med specialläraren.

12.2. Specialbarnomsorg

Specialbarnomsorg ges då barnets behov av stöd är regelbundet och då situationen kräver stöd av speciallärare i barnomsorgen. Specialbarnomsorg ska ges av kommunen i den omfattning som barnet har behov av det som specialpedagogiskt stöd eller mångprofessionellt stöd.

För varje barn inom barnomsorgen som beviljats specialpedagogiskt eller mångprofessionellt stöd ska de särskilda stödinsatserna utformas och sammanfattas i en individuell plan för stöd för utveckling och lärande, SUL, som dokumenteras i lärloggen för barnets utveckling och lärandeprocess

Lumparlands kommun

Specialpedagogiskt stöd kan innebära:

- speciallärare inom barnomsorg träffar barnet för systematisk handledning och träning
- speciallärare inom barnomsorg handleder personal och vårdnadshavare
- bildkommunikation på individnivå, individuell bildstruktur
- stödtecken används
- personaltäthet ökas
- assistent/resursperson kan bistå barnet stödtecken används
- personaltäthet ökas
- assistent/resursperson kan bistå barnet

Mångprofessionellt stöd kan innebära

- Barnet får stöd av talterapeut, logoped, ergoterapeut eller fysioterapeut
- Barnet får kontinuerligt, planerat stöd av psykolog och kuratorstjänster

Specialläraren i barnomsorg ansvarar för den specialpedagogiska verksamheten vid alla enheter inom barnomsorgen i Lemland och Lumparland.

Specialläraren besöker daghemmen regelbundet och deltar då i verksamheten genom att göra gruppobservationer, enskilda observationer, kartläggningar och utredningar inför beslut om specialpedagogiskt stöd och genom att vid behov delta i samundervisning med lärarna i barnomsorg. Specialläraren är med i varje daghems barnhårsgrupp och ansvarar där för de frågor som rör specialpedagogik.

Verksamheten på enheterna riktas i första hand till den pedagogiska personalen genom handledning och rådgivning gällande specialpedagogiska frågor. I fråga om enskilda träningsstunder för specifika barn gör specialläraren kartläggningar över behovet, samt planerar träningen och handleder lärarna i hur träningen ska skötas.

För barn som omfattas av specialpedagogiskt eller mångprofessionellt stöd fungerar specialläraren som "spindeln i nätet" och är bl.a. den som sammankallar till nätverksmöten och annat samarbete mellan de berörda kring barnet.

Alla barn som beviljats specialbarnomsorg har en individuell plan (Plan för stöd för utveckling och lärande/SUL) gällande hur verksamheten i barnomsorgen ska ordnas utifrån de individuella behoven. Specialläraren utformar och uppdaterar dessa planer i samarbete med andra berörda.

Arbetsgången kring specialpedagogiskt stöd:

1. Personal vid daghemmet, vårdnadshavare eller barnet själv uppmärksammar behov av utökat stöd och ber daghemsföreståndaren ta upp ärendet i barnhårsgruppen. Vårdnadshavarna informeras om ärendet.
2. Barnhårsgruppen diskuterar saken och fyller i kartlägningsblanketten som underlag till speciallärarens utredning av behovet.
3. Specialläraren i barnomsorg utreder behovet av utökat stöd genom observationer i grupp, diskussioner med personal, vårdnadshavare och barn, samt vid behov träffar barnet enskilt.
4. Utbildningschefen fattar beslut om specialbarnomsorg på basen av speciallärarens utredning av behovet.
5. Specialläraren i barnomsorg skriver en individuell plan (Plan för stöd för utveckling och lärande) för det utökade stödet där bakgrund, behov, mål och metoder tydliggörs.
6. Den individuella planen utvärderas två gånger per år tillsammans med barnhårsgruppen, vårdnadshavare och barnet.

13. SAMARBETE MED VÅRDNADSHAVARE

Barnomsorgen ska främja olika former av samarbete för att gynna barnets utveckling, lärande och delaktighet. Barnomsorgens verksamhet bedrivs i nära samverkan med hemmet och barnomsorgen ska skapa förtroendefulla relationer med vårdnadshavare som bär huvudansvaret för barnets fostran, lärande och utveckling. Vårdnadshavarens kännedom om det egna barnet ska, tillsammans med personalens yrkesmässiga kunskaper och erfarenheter, ligga till grund för en respektfylld dialog med fokus på barnets bästa. Barnomsorgen ansvarar över att skapa förutsättningar för samarbetet med vårdnadshavare bland annat genom en aktiv kontakt med hemmen. Familjers olika språkbakgrund behöver beaktas i kontakten så att kommunikationen kan ske smidigt. Olika behov av stöd i kommunikationen möts. Barnets och vårdnadshavarnas livsåskådning ska också beaktas i planeringen av barnomsorgsverksamheten.

För att kunna uppfylla sin fostrande uppgift måste vårdnadshavarna få information om hur deras barns lärande och utveckling fortskrider. Vårdnadshavarna ska informeras om centrala frågor som gäller verksamheten, till exempel läroplan, arbetsplan och olika evenemang. Genom att kontinuerligt bli informerade om barnets utveckling, mående och lärande kan vårdnadshavarna bättre stöda sina barn. Särskilt viktigt är samarbetet med vårdnadshavarna vid övergångar; till barnomsorg, mellan barnomsorgsenheter, vid övergång till grundskola samt vid planering och genomförande av stöd för lärande och utveckling. Barnets utveckling och lärandeprocesser ska sedan med hjälp av materialet i lärloggen följas upp minst en gång per år i samband med ett utvecklingssamtal tillsammans med vårdnadshavare.

Samarbetet med vårdnadshavare förutsätter också vårdnadshavares engagemang genom exempelvis att ta del av information från barnomsorgsenheten, delta i möten och i sin tur delge personalen viktig information, för att barnets tid i barnomsorgen blir så bra som möjligt.

Vi strävar efter ett ömsesidigt och förtroendefullt samarbete med hemmet. Kommunikationen sker i form av samtal vid barnets lämning och hämtning samt skriftligt genom månadsbrev per mejl.

Vi uppmantrar vårdnadshavarna att ta kontakt då frågor och funderingar uppstår.

Vi erbjuder ett vårdnadshavarmöte på höstterminen och håller en vårfest för barn och vårdnadshavare på våren.

Utvecklingssamtal kring det enskilda barnets utveckling och lärande erbjuds en gång per år och ytterligare om behov finns eller vårdnadshavare så önskar. Lärloggen fungerar som ett underlag för utvecklingssamtalet.

I hallen finns viktig information synligt på vår anslagstavla.

Under höstterminen tas kommunikationsplattformen Wilma i bruk inom SÅUD.

14. RUTINER FÖR ÖVERGÅNGAR INOM BARNOMSORGEN

Övergången från hemmet, från den tidigare barnomsorgen till förundervisningen och från förundervisning till skolan är viktiga skeden i barnets liv. En smidig övergång främjar barnens känsla av trygghet och välbefinnande samt deras förutsättningar för tillväxt och för att lära sig. Det är viktigt att personalen lyssnar, är lyhörd, öppen och ärlig i kommunikationen med vårdnadshavarna för att skapa goda förutsättningar för trygga övergångar för barnet. I lärloggen för utveckling och lärande kan övergångarna dokumenteras, diskuteras och utvärderas. Information som är nödvändig för anordnande av stöd för lärande och utveckling överförs när barnet övergår från en enhet till en annan eller från ett utbildningsstadium till följande.

Då barnet börjar på daghemmet erbjuds en 1–2 veckor (en vecka avgiftsfri) lång introduktion med fokus på att skapa en trygg anknytning till en personal. Introduktionen kan se olika ut beroende på det enskilda barnets behov och förutsättningar.

Daghemmet består av en avdelning vilket gör att byte mellan avdelningar inte är aktuellt. Daghemmet och skolan i Lumparlands kommun har ett nära samarbete. Daghemsbarnen vänjer sig tidigt vid grundskolans lokaler i och med besök i gymnastiksalen och biblioteket. På våren innan skolstart har lärarna från daghemmet ett informationsmöte kring överföringen av blivande skolbarn tillsammans med skolföreståndare och klasslärare. Förundervisningsbarnen gör skolbesök i slutet av vårterminen, vid behov kan även besök under hösten ordnas.

I övrigt se Plan för samarbetet vid övergången från barnomsorg till Lumparlands skola.

15. ARBETET MED UTVÄRDERING AV VERKSAMHETEN

Ett bra kvalitetsarbete bygger på att barnomsorgen planerar, följer upp och utvärderar sitt eget arbete, tar tillvara resultaten och omsätter dem i olika åtgärder för att utveckla verksamheten. Det är kommunens ansvar att se till att enheten har förutsättningar att göra detta. Genom utvärdering kan enheten fånga upp vad som fungerat bra och vad som fungerat mindre bra. Det är viktigt att alla parter, barnen, vårdnadshavarna, ledningen och personalen, utvärderar verksamheten.

Inom barnomsorgen bör man kontinuerligt utvärdera hur läroplanen har förverkligats i verksamheten. Utvärderingen kan fokusera på bland annat personalens kommunikation med barnen, stämningen i gruppen, pedagogiska arbetssätt, verksamhetens innehåll, samarbetet med hemmen, barnhälsan, personalresurserna, utrymmena eller lärmiljöerna. I ett daghem ansvarar daghemsföreståndaren för att möjliggöra och följa upp utvärderingen medan det i ett fritidshem ansvaras över av rektor eller daghemsföreståndare. Resultaten av utvärderingen ska fungera som ett instrument för verksamhetens interna utveckling och vid behov leda till justeringar av verksamhetsidé och arbetsrutiner. Uppföljningen och utvärderingen syftar alltså till att synliggöra resultat och ge underlag för eventuella förändringar. Det är inte bara fråga om att kontrollera hur ansvaret fullföljts utan en fråga om hur arbetet ska fortsätta och utvecklas.

Verksamheten planeras och följs upp på personalmöten och planeringsdagar. Då diskuterar och reflekterar vi kring hur vi lyckats förverkliga värdegrundsarbetet i vardagen och om vi arbetar i enlighet med vår målsättning. Vi diskuterar även hur barngruppen fungerar och om det finns behov av ändrade rutiner och vanor.

Vid vårdnadshavarsamtal och möten ges vårdnadshavarna möjlighet att utvärdera verksamheten.

Barnens utveckling och lärande följs upp i lärloggen. Lärarna ansvarar för att lärloggen fylls i på ett systematiskt sätt med fokus på barnets styrkor samt utmaningar. Barnintervjuer görs i början av varje termin, där frågor kring barnens trivsel, lärande och möjlighet att påverka ingår.

Vid barnrådsmötena planerar vi och följer även upp gruppens tankar och upplevelser kring verksamheten.

Utvärdering av barnhälsoarbetet sker regelbundet och genom en sammanfattning och slututvärdering i början av juni månad.

16. BESKRIVNING AV RELIGIÖSA EVENEMANG OCH VERKSAMHET MED INSLAG AV RELIGIONSUTÖVNING

Landskapslag om barnomsorg och grundskola slår fast att verksamheten inom barnomsorgen är ickekonfessionell och barnets och vårdnadshavarnas livsåskådning ska beaktas och respekteras i planeringen av verksamheten. Vidare styrs verksamheten också av bestämmelserna om religions- och samvetsfrihet i Finlands grundlag (FFS 731/1999. Landskapsregeringen har tagit fram anvisningar (ÅLR 2021/3409) gällande högtider och religiösa evenemang i den allmänna verksamheten inom barnomsorg och grundskola vars syfte är trygga att de kulturella grundrättigheterna och de grundrättigheter som gäller religionsfrihet förverkligas inom barnomsorgen och grundskolan, att främja tolerans och pluralism samt att säkerställa att undervisningen är religiöst och konfessionellt obunden.

Kommunen kan besluta om religiösa evenemang ska ingå i barnomsorgens och grundskolans verksamhet eller om det inte ska göra det. Religiösa evenemang (t.ex. gudstjänster och religiösa morgonsamlingar) är religionsutövning. Om kommunen väljer att religiösa evenemang ska ingå i verksamheterna ska de beskrivas i arbetsplanen. Vid religiösa evenemang och förrättningar ska man ordna alternativ och meningsfull sysselsättning. Den alternativa verksamheten ska med undantag för det religiösa innehållet till sin natur och sina mål vara så lika som möjligt det evenemang i vars ställe verksamheten ordnas. I barnomsorgen ska man också se till att deltagandet eller icke-deltagandet i de religiösa evenemangen inte leder till att barnet stämplas eller till andra menliga följder för barnet. Det väsentliga är att vårdnadshavaren har en faktisk och genuin möjlighet att välja om barnet ska delta i evenemang och förrättningar som innehåller religiösa inslag. Religiösa evenemang och förrättningar ska ordnas separat från den övriga verksamheten. Enheten ska se till att friheten att inte delta i religionsutövning också uppnås i praktiken, till exempel så att de alternativa evenemangen ordnas på en fysiskt annan plats. I synnerhet när man överväger att ordna religiösa evenemang och alternativ verksamhet inom enheten ska man i det praktiska genomförandet försäkra sig om att likabehandlingen av barnen inte äventyras och att inga barn stämplas. Daghemmet ansvarar för barnens säkerhet i alla situationer.

Daghemmet deltar inte i några religiösa arrangemang.
--